

مکتبہ اسلامیہ

۱۸ نجی سنہ

سنہ ۱۳۱۶

جزو، عدد : ۸۰

برناردن دوسن پیئر

[مابعد عن جزء ٧٦]

نهایت صالون قبوسی آجیله رق ایمپراطوریچه قاترینه ایچرویه گیدی . صالون خلقی تعظیفات فائقه اجراسیله گیرویه چکلیدلر . [سرای حکمداری تشریفات - ناظری] (برناردن دوسن پیئر) دیهرک مشار الیهابه تقدیم ایتدی . حال و موقعک اهمیت و مهابتی سن پیئری مهوت ایتمشدی . او قدر گوزل از برلش اولدینی نطقی اونتدی . خاطراتی فراقک جینده و بحر حرز ساحلنده کی مستعمرات خیالیه سی ایسه ، او آنه قدر اولدینی گبی ، ینه بر خیال خامدن عبارت اوله رق تصورده قالدی . قاترینه بو گوزل دلی قانلی به بر نظر رحیمانه عطف ایتدکن صکره او کندن کچدی گیتدی .

آرتق روسیه ده اقامت ایتک ایچون سن پیئرده شوق و هوسدن اثر قالدی . پارسه عودت ایتک اوزره یوله چیقدی . وارشوقوده اضطراب افزا بر تجربه قلبیه کچوردکن صکره فرانسه طوقراغنه داخل اولدی . ینه اسکی طرز معیشت باشلادی . فکرنده یرلشوب قالمش اولان تصوراتی موقع اجرایه قویه ییلک ایچون آنتیل آطه لری ، هندستان گبی ممالک بعیده ده بر مشغله تحریری کنیدیسی ایچون بر مسئله حیاتیه صره سنه کچمش ایدی ، تصادفک یاردیمیه معارفه پیدا ایتدیگی ذواتک کافه سنه دائما آطه سنک احوال تشکیلیه سندن بحث ایلکده ایدی . خصوصاً مقامات عالیده بولنان اکابرک قولاقلرینی ، استرحامنامه لری ، خاطراتی ،

لایحه‌ری ایله طولدر مقده خالی قالمیوردی. عاقب؛ بویولده کی تجهیزات مقاوم‌تفر-
 ساسندن یزار قالمش اولان برذاتدن برگون مستعمرات خیالیه‌سنک تأسیسه
 فرصت بخش اولق اوزره فرانسه حکومتی طرفندن مصارف لازمه درعهده
 ایدیلهرک کنیدیسی [ایل دو فرانسه] گوندلمک ایچون انتخاب ایدلدیگی بشارته
 نائل اولغله، آغلايه آغلايه ایستدیگی اله کچورن چوققار گی، فرط شادی ایله
 عادتاً چلدیره جق برحاله گلدی. کنیدی نیچه زمانلر مشتاقی اولدیغی اوقنقطه بعیده،
 اوصوب امله عادتاً تقرب ایتش قیاس ایدیوردی.

راکب اوله جنی سفینه [لوریان] لیمانده ورودینه منتظر ایدی. سن پیئر
 رفاقتنه کندوسیه هم افکار بر طاقم اشخاص تعیین اولنه جغنی و بونلرک ایچنده
 تأسیسات متصوره سیچون وجودلرینه احتیاج گورینه جک دولگر، بانچوان گی
 صنعتکارلر بولنه جغنی تخمین ایلکده ایدی. حال بوکه تخمین ایتدیگی آدملردن
 هیچ بری یوق ایدی. سواحل، پیش نظردن غائب اولدیغی زمان گمینک قپودانی
 سن پیئر بر قاق قدح خالص شراب ویردکن صکره مقصد سیاحتک بر مستمره
 خیالیه تأسیسه تعلق ایدر جهتی اولیوب، ماداغاسقارده تجارت اسرادن عبارت
 بولندیغنی بیان ایلدی. سن پیئر قپودانک ویردیگی خبردن فوق‌الغایه متأثر و مایوس
 اولغله پارسده کی احباسی، تجهیزات متمادیه‌سندن قورتلوق ایچون بویله بر حیلله ایله
 کندوسنی باشلرندن دفع ایلش اولدیغنه حکم ایلدی ایسهده ایش ایشدن کچمش
 ایدی. فقط ماداغاسقاره کتمک آرزو ایتدیگندن هر نه اولورسه اولسون دیهرک
 [ایل دو فرانس] چیقدی. بؤراده بر مدت اقامتله ایلک دفعه اولق اوزره
 اقالیم حاره‌نک مناظر و طبیعتی کافه محاسن و لطافتیه تماشا و تتبع نتیجه‌سی اوله رق
 قلبنده بر حالت انشراح اویانمغه باشلادی. طبیعت هنگام صباوتندن بری مفتون
 اولدیغی جهته بؤمواقعک قلبنده اویانیدردیغی شی حس طبیعت دگل، بلکه مناظر
 و محاسن طبیعتی شاعرانه وصف و تصویر ایتک آرزوسی ایدی. آطه‌نک هر بر
 جهتی طولاشهرق جزؤداننه نباتاته، احجاره، دگره، اشکال والوان صحابه دأر طبق
 شمیدی [ره آلیستر] برهانیون گی نوطه‌لر قید ایدردی. جزؤداننک مندرجاتی،

مؤخرأ پارسه عودت ایلدیگی زمان « ایل دو فرانسه سیاحت » عنوانیله یازدیغی ایلک اثر ادیبسنک لطافت و قیمتتی آتیرمش ایدی . مع مافیه کتاب تخمین ایلدیگی مرتبه رواجک پک دوننده قالدی . مقدمه سینه نظراً اوزمانه قدر طبیعتیه بیگانه قالمش ذواتک قلمبرنده آکا بر میل حاصل ایتک آرزوسنه دوشمش اولدیغی محقق ایدی . فقط مرأت مفکره سنده صورت پذیر اولان الواح نفیسه یی حقیله تصویر ایدیه بیله جک الفاظ و تعبیرات هنوز قلمه مسح اقلماش ایدی . عدم موفقیتک سبب اصلیسى مهارتسنرلگی دگل ، اوزمانده کی لغت کتابلرینک نقصانی ، و خصوصیه مناظر طبیعتی تزین و تلوین ایدیه بیله جک تعبیراتک فقدانی ایدی . مع مافیه فرانسه یی کندوسنه مجبور شکران ایلان صکره کی اثرلرنده گوریلان برچوق الفاظ و تعبیرات جیده یی سن پیئر اک اول بوکتابده استعمال ایلشدر . حال بوکه بو ایلک اثر کندیسنه نه منتظر اولدیغی توجه عامه یی ، نه ده امیدوار اولدیغی قدر پاره قزانديره ییلش ایدی .

بچاره آدم ینه طاقتفرسا بر دوره معیشت و سفالت ایچنده یوارلنیور ایدی . لکن تصویر طبیعت خصوصنده توسع و تکمله مستعد بر قوتی حاز اولدیغی حس ایلنیوردی .

ایل دو فرانسه سیاحت اثرینی نگاه اعتباره آلان بعض ظرفاء نسوانک تشویقاتی بو حسنی تقویه ایلدی . بناء علیه « تتبع طبیعت » نامنده وسعت و شمولی ده عظیم ، ده زیاده اولان تألیفی یازمغه باشلادی . آرده ده بیوک فاصله لر اولق اوزره بوکتابک تحریرینه ۱۲ سنه چالشدی که کندیسى ایچون بر « ولد مدهش » مقامنه کجی دینه بیلور .

رؤصو ایله ملاقات

بوعهد اشتغالات ائناسنده ژان ژاق رؤصو ایله کسب معارفه ایتسی سن پیئرک حسیات فکریه سنده بر مهم تبدل حصوله بادی اقلشدر . اجباسندن بری کندوسنی ، غرابت اطوار و اخلاقیله مشهور جهان اولان رؤصویه تقدیم ایتگی درعهده ایلدی . (پلاتریه) سوقاغنده بر خانه ک دردنجی قاتنه چیقیدیلر . قپوی

مادام روضو آچەرق بۇنلری زوجینک اوطەسنە ایصال ایتدی . روضو یازوخانە . سنک اوکنە اوتورمش نوطە استنساخیلە مشغول بۇلیقوردی . قیام ایلە مسافرلرینە ارائە مقام ایتدکم صکرە هم آنلرلە مصاحبت ایلیقور . همده ایشنە دوام ایدیقوردی . (امیل) مؤلفنک اوطەسەندەکی مفروشات و ترتیبات پک سادە ایدی . یازوخانەنک یانندە کوچک بر پیانو بولندیغندن آره صره یازوسنی براقوب (ملودی) تجربه ایتدکە ایدی .

اوطەنک بر طرفندە، اوزرلرینە چوقلی بررقطنی پوشیدە چکلشمش کوچک قاریقلە ایلە بر اوراق دولاب، بر ماصە، برقاق صندالیە اثاث بیتیهی تشکیل ایتدکە ایدی . دیوارندە (مون مورانسى) اورماننک بر خریطەسى ایلە پروسیا قرالى فرەدریقک رسمندن بشقە برشی یوق ایدی . قفسندە بۇلنان بر قناریە آرا صره شاقردامقدە، سرچە قوشلری ایسە پنجرە پروازینە براغلمش اولان اتمک قرنتیلرینی مستریحانە غاغەلمقدە ایدی . بو کوچک اقامتگاھک هر طرفی سکون و آسایس، و طہارت و آرامش ایلە مشحون ایدی .

حوادث روزمریہ دائرہ بر از تعاطی کلامدن صکرە مسافرلر وداع ایدرک چیقوب گتدیلر . سن پیئر ایچون پک بیوک بر اہمیت و قیمتی حائز اولق لازم گلان معارفہ قیوسی بو صورتلە آچلمش ایدی . روضو اوزمان آلتمش یاشندە اولەرق ایام حیاتنک صوڭک اون سەنەسى طرفندە مشربی فوق العادە کسب غرابت ایتمش ایدی، سن پیئر چوق کچمەدن بۇنک بر ورطەسنە طوتلدى . نیچە زماندن برو دوردن حیران و مفتون اولدیغی بو بیوک آدمە آفریقا سیاحتی زمانندن قالمە یارم قیہ قہوہ ہدیہ ایتک ایستدی . روصونک بوتحفۂ ناجیزہ مقابلهسى ایسە الفاظ درشتانہ ایلە یازلمش برمکتوب گوندرمکدن عبارت اولدی، مندرجاتی صرەسەندە بو محب کریمہ « بوقدر قیصہ بر معارفہی متعاقب بر آدمە ہدیہ ویرمک موافق نزاہت دگلدر . » یوللو سوزلر بۇلندقدن ماعداد شو عبارہ دخی محرر ایدی : « اعطا ایدیلان ہدیہیہ مقابله ایتک اقتدارینی حائز اولدیغندن بگا بویولده ارسالندە بولنانلر ایلە قطع مناسبت معتادمدر . قہوہی یا خانەمدە براقور ویاخود

بر آدم گوندره درك آلدیرته بیلورسگنز . برنجی خالده تشکرمی قبول ایدگرکه ایشه
بۇنكله الفتہ خاتمہ چکمش اولهلم . «

قوجه متکبر، مستغنی فیلسوف ، کنديسنی تحقیر ایتدیگنه حکم ایلدیگی آدمله
ینه بارشمش ایدی . مع مافیہ برمدت صکره « قهوهیه مقابله » اولق اوزره
سن پیئرہ تاریخ طبیعینک (اسماک) بحثہ متعلق برکتاب اهدا ایلدی .

ایشته بو آندن اعتباراً اکثریا یکدیگریله بۇکا مشابه حالات و مهاجمات ايله
امرار ایلمشلردر . فقط روحک بر جاذبه خفیهسی الگ شدید بر مبانیت و اختلاف
ایله یکدیگرندن انفکاک و تباعد ایدن بو ایکی ذاتی ینه توحید ایدیوردی .

گونرله برلکده اولهرق پارسک اطرافنده طولاشورلردی که، اوزمان بو شهر
دغدغه آلود شمیدیگی صیفیهلرله محاط و مستور اولیوب ارباب تماشاہ رنک رنک
محاسن طبیعتله مزین مناظر شوق افزا عرض ایتکده ایدی . بو ایکی رفیق،
تدقیق نباتات ايله مشغول اولورلر و مقصده موافق ترتیب طبیعت تخیلاتیله داخل
اولدقلری عالم مباحثاتده بک درین مسئلهلره طالارلر ایدی . خصوصیه محاسن-
انشراح افزای طبیعتدن متحداً مستفید و متلذذ اولورلر ایدی .

رؤصونک کندی « خیال » نده لطافت ساحرانهسنی اورتبه ماهرانه تصویره
موفق اولدیغی لوحه (بهار واپسین) شمدی بو ایکی مفتون طبیعتک روحنه حیرتفرزا
برلطاقتله اجرای تأثیر ایلیوردی .

روصو، شهرک خارچنده . نزیه . خوش مشرب، صافیدل . صمیمی بر رفیق -
موافق ایدی . حتی فکرنده اصرار و عناد ایتیدرک ارقداشنک هر تکلیفنه ممنونیتله
موافقت ایلردی . فقط قزلردن عودتله شهره داخل اولور اولمز مزاجنده کی خشونت
عودت ایدر؛ شهرک ایلک خانهلری گوریتنجه تندخولفی . سکوتیلگی ظاهر اولوردی .
سینه طبیعتده برنوم عمیق طالمش اولان افکار مجنونانهسی . او آنده علامت انتباه
گوستیر ؛ قالدیرم اوزرنده کندوسنه باقان چؤجقلری ، یانندن کچن یولجیلری
بلا سبب خصم جانی عد ایدرک، حتی بعضاً عصای سیاحتی بی پروا بۇنلره حواله
ایدردی .

بۇ احوال و مرض كسب شدت ايلديگى دملرده بيله سن پيئر استادينه صادق و منقاد بولمىشدر . آئارنده رۇصوقى دائىما صميمى بر شكران ايله ياد ايلمىشدر .

بالاده ايما ايلديگم وجهله بۇ ايكي مزاجده بر بيوك مقارنت مندمج ايدى . رۇصونك سـنـهـلـرجه محافظه ايتمش اولديغى احوال ضرايت اشتمال الجاى رفاقتله مؤخرأ سن پيئردده تاثيرىنى گوسـتـرمـىشدر . اوده بر زمان صـكـره رۇصوكى، جمعيتدن اعتزال ايله، عادتاً مردمگريز اولمىشدى . حتى « تتبع طبيعت » ى يازديغى زمان هر درلو احتياج ايچنده بولنهرق فقيرانه طعام ايدر ؛ فقيرانه گينور، فنا ، مظلم بر اوطهده فقيرانه اقامت ايدر ايدى .

۱۷۷۰ سنه سنك نهايته طوغرى احباى قديمه سنك تباعدايتلىرى حال و معيشتنى فنا لشديرمش، كندوسنى دها زياده بر ظلمت و سفالت ايچنه دوشـورـمـش ايدى . دروننده بر معيشت سـفـيـلانـه ايله اصرار حياتـه مجبور اولديغى شهر عظيم ، جمعيت بشرية، روحنى ـ قنطارلرله ثقلت آلتنده قالمش گى ـ ازمكده ايدى ايشتـه اوزمان رۇصوده اولديغى گى ، سن پيئردده دخى علامت جنت يوز گوستريئوردى . هـيـچ بر اساسه مستند اولقمسزىن هر كسه دشمن جانى نظريـله باقمده، كندوسنه فنالق ايتـمـك ايستدكارىنى ظن ايتـمـكده، و حتى تعقيب اولنيورم و همنه دوشـهـرك فوق الغايه متأثر و مضطرب بولنقمده ايدى .

بۇنلره دها بشقه شيلر انضمام ايليئوردى : [آغورافوقى] دينلان موقع دهشتى گى غريب بر واهمهيه اسير اولمقدن طولاي پك يزار ايدى . بو حالنى مؤخرأ كندوسى شويله حكايه ايتمىشدر :

« دائىما آتشلى منظره لر ، شيشـكـلر ، مشهود اوليئور . هرشى گوزيمه چفت گورينيئور و حركت دائمهده بولنيئوردى . اك لطيف ، برّاق بر هواده تـمـمـلـشـكن بر دهشت حس ايتـمـكـسـزىن صندال ايله سن نهرينك بر ساحلندن اوبر ساحلنه كچه مزدوم . عمومـه مخصوص بر باغچهيه كـتـسـم ويا بر گولك يانندن كچسـم شدتلى بر اهتزاز و درعشـهـيه دوچار اولوردم . بعضأ اويله بر حال اولوردى كه قودز بر كوپك بنى ايصريئور ظن ايدردم . »

فقط شوراسی غریب-درکه ، سن پیتر بونوبت اضطراراك تقریبنی بر حس
 قبل الوقوع ايله فى الحال آكلار و حجره ظلماتنه چكيله رك نوبت كچنجهیه قدر هیچ
 بر فرد ايله ملاقی اولماق لازم گلدیگنی فرق ایدیهك مرتبهده بر قوه تمیزیهیه
 مالك بولنور ایدی . برده همان عموم احباسنك کندوسنی ترك ایتسی حسیله احوال
 صحیهسی ایولگه یوز طوتدیغنی زمانلردهده بر معیشت سفیلانهیه گرفتار اولمشدی .
 بوجه-تله گتدکجه بر عزلت و آنك الجا آتیدن اولان ضرورت و ضجرت ایچنه
 دوشمکده ایدی . بویله بو حال بحرانده سرگردان اولدیغنی زمانلرده بيله ایام صبا-
 وتنك خاطره لطیفهسی اولان (جزیره مخيله حكومتی) بوزماندهدخی فکرنی مشغول
 ایتمکده ایدی . فقیر و مغوم و متروك اولان بو آدم نظارتلره لایجلر گوندره رك
 حكومت خیالیهسنی قورسیقهده موقع تطبیقه قویمنه ویا فرانسه قرالنك حكم و فرمانی
 آلتنده دوشندیگی طرزده بر حكومت تأسیس ایتسنه مساعده استرحامنده بولنیوردی .
 صكره ینه المفزا اولان حالت بدینی، ویا مالیخولیا ایچنده استغراق ایدردی .

(مابعدی نسخه تالیهده)

آلمانجهدن مترجمی

محمد رشدی

